

जिज्ञासमानौ धर्मं त्वां यज्ञवाटमुपागतौ । यत्ते मांसानि गात्रेभ्य उत्कृत्तानि विशाम्यते ।
 एषा ते भास्वती कीर्त्तिर्लोकानभिभविष्यति । यावत्लोके मनुष्यास्त्वां कथयिष्यन्ति पार्थिव ।
 तावत्कीर्त्तिश्च लोकाश्च स्थास्यन्ति तव शाश्वताः । इत्येवमुक्त्वा राजानमारुरीह दिवं पुनः ।
 उशीनरोऽपि धर्मात्मा धर्मेणावृत्य रोदसी । विभ्राजमानो वपुषा प्रारुरीह त्रिविष्टपं ।
 तदेतत्प्रदत्तं राजन् राज्ञस्तस्य महात्मनः । पश्यस्वैतन्मया सार्द्धं पुण्यं पापप्रमोचनं ।
 तत्र वै सततं देवा मुनयश्च सनातनाः । दृश्यन्ते ब्राह्मणैराजन् पुण्यवद्भिर्महात्मभिः ।

१०५८५

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्वणि तीर्थयात्रापर्वणि श्येनकपोतीये एकत्रिंशदधिकशतोऽध्यायः ॥ १३१ ॥

॥ लोमश उवाच ॥ यः कथ्यते मन्त्रविदग्धबुद्धिरौद्दालकिः श्वेतकेतुः पृथिव्यां । तस्याश्रमं पश्य नरेन्द्र पुण्यं सदा फलैरुपपन्नं
 महीजैः ।

साचादत्र श्वेतकेतुर्ददर्श सरस्वतीं मानुषदेहरूपां । वेत्स्यामि वाणीमिति संप्रवृत्तां सरस्वतीं श्वेतकेतुर्वभाषे ।
 तस्मिन् युगे ब्रह्मकृतां वरिष्ठावास्तां मुनी मातुलभागिनेयौ । अष्टावक्रश्चैव कहोडस्तुरौद्दालकिः श्वेतकेतुः पृथिव्यां ।
 विदेहराजस्य महीपतेस्तौ विप्रावुभौ मातुलभागिनेयौ । प्रविश्य यज्ञायतनं विवादे वन्दिं निजग्राहतुरप्रमेयौ ।
 उपास्य कौन्तेय सहानुजस्त्वं तस्याश्रमं पुण्यतमं प्रविश्य । अष्टावक्रं यस्य दौहित्रमाज्जयौऽसौ वन्दिं जनकस्याथ यज्ञे ।
 वादी विप्राश्चो बाल एवाभिगम्य वादे भङ्गा मज्जयामास नद्यां ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ कथम्प्रभावः स बभूव विप्रस्तथाभूतं ये
 निजग्राह वन्दिं ।

अष्टावक्रः केन वाऽसौ बभूव तत्सर्वं मे लोमश शंस तत्त्वं ॥ लोमश उवाच ॥ उद्दालकस्य नियतः शिष्य एको नाम्ना कहोड इति
 विश्रुतोऽभूत् ।

शुश्रूषुराचार्यवशानुवर्त्ती दीर्घं कालं सोऽध्ययनञ्चकार । तं वै विप्रः पर्यचरत् स शिष्यस्ताञ्च ज्ञात्वा परिचर्यौ गुरुः सः ।
 तस्मै प्रादात् सद्य एव श्रुतञ्च भार्याञ्च वै दुहितरं स्त्रां सुजातां । तस्या गर्भः समभवदग्निकल्पः सोऽधीयानं पितरञ्चाप्यु
 वाच ।

१०६०५

सर्वौ रात्रिमध्ययनं कारोषि नेदं पितः सम्यगिवोपवर्त्तते । वेदान् साङ्गान् सर्वशास्त्रैरुपेतानधीतवानस्मि तव प्रसादात् ।
 इहैव गर्भे तेन पितर्द्वीमि नेदं त्वत्तः सम्यगिवोपवर्त्तते । उपालभ्यः शिष्यमध्ये महर्षिः स तं कोपादुदरस्थं शशाप ।
 यस्मात् कुक्षौ वर्त्तमानो ब्रवीषि तस्मादक्रो भविताऽस्यष्टकृत् । स वै तथा वक्र एवाभ्यजायदष्टावक्रः प्रथितो वै महर्षिः ।
 अस्यासीदै मातुलः श्वेतकेतुः स तेन तुल्यो वयसा बभूव । समीक्ष्यमाना तु तदा सुजाता सा वर्द्धमानेन सुतेन कुक्षौ ।
 उवाच भर्त्तारमिदं रहोगता प्रसाद्य हीनं वसुना धनार्थिनी । कथं करिष्याम्यधना महर्षे मासञ्चायं दशमो वर्त्तते मे ॥ १०६१० ॥

नैवास्ति ते वसु किञ्चित् प्रजाता । येनाहमेतामापदं निस्तरेयं ।

उक्तस्त्वेवं भार्यया वै कहोडो वित्तस्थार्थे जनकमथाभ्यगच्छत् । स वै तदा वादविदा निगृह्य निमज्जितो वन्दिनेहाप्यु विप्रः
 उद्दालकस्तन्तु तदा निश्चय्य सृतेन वादेऽप्यु निमज्जितं तदा । उवाच तां तत्र ततः सुजातामष्टावक्रं गूहितव्योऽयमर्थः ।
 ररच सा चापि तमस्य मन्त्रं जातोऽप्यसौ नैव शुश्राव विप्रः । उद्दालकं पितृवच्चापि मेने तथाऽष्टावक्रो भ्रातृवच्छ्वेतकेतुं ।
 ततो वर्षे द्वादशे श्वेतकेतुरष्टावक्रं पितुरङ्गे निषन्नं । अपाकर्षद्गृह्य पाणौ रुदन्तं नायं तवाङ्कः पितुरित्युक्त्वांश्च ।

१०६१५